Φαινόμενα Νεοειδωλολατρίας (Νικόλαος Ριτσίκαλης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 19 Ιανουαρίου, 2006

Εντυπώσεις από το συνέδριο της Εταιρείας Ορθοδόξων Σπουδών με θέμα την Νεοειδωλολατρία (Δωδεκαθεϊσμός - Υποτίμηση Παλαιάς Διαθήκης - Ολυμπιακοί Αγώνες) όπου προήδρευσε ο π. Γεώργιος Μεταλληνός

Μέγιστο ἐνδιαφέρον προκάλεσε ἡ σύγκλησις τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συνεδρίου με θέμα: *«Φαινόμενα Νεοειδωλολατρίας, Δωδεκαθεϊσμός - Ὑποτίμηση Παλαιᾶς Διαθήκης - Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες»*, τὸ ὁποῖον διοργάνωσε ἡ «Ἑταιρεία Ὀρθοδόξων Σπουδῶν», στὴν Αἴθουσα Τελετῶν τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ἀπὸ τὴν 25^{η} ἕως τὴν 27^{η} Μαΐου, τρέχοντος ἔτους.

Ὡς ἀπάντησις στὴν πολύπτυχη ἀντορθόδοξο πολεμικὴ τοῦ Νεοπαγανιστικοῦ κινήματος, ἐπεχειρήθη ὑπὸ τῶν διοργανωτῶν – μὲ ἰδιαίτερη ποιμαντικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ εὐαισθησία - ἡ πολύπλευρη κριτικὴ ἐξέτασις τῆς ὅλης ἰδεολογίας καὶ δράσεως τῶν Νεοειδωλολατρῶν. Δεδομένου ὅτι ἡ ἐν λόγῳ προσπάθεια, ἐδέχθη, *καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων*, τὴν σφοδρὰ ἀντίδρασι συγκεκριμένων ἀρχαιολατρικῶν κύκλων στὰ πλαίσια τηλεοπτικῶν ἐκπομπῶν, θεωροῦμε ἀναγκαία τὴν συνοπτικὴ παρουσίασι τῶν γενομένων, πρὸς ἀντικειμενικὴ ἐνημέρωσι τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ ταυτοχρόνως πρὸς ἀναίρεσι τῆς ἐπιχειρουμένης κατασπιλώσεως τοῦ Συνεδρίου.

Τὶς κατὰ τὴν Ἐναρκτήρια Τελετὴ προσφωνήσεις καὶ χαιρετισμοὺς πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων, που ὑπεδήλωσαν τὴν σοβαρότητα τοῦ ἐξετασθέντος θέματος ἀλλὰ καὶ τὴν συνακόλουθη ἀποδοχὴ τῆς σκοπιμότητος συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου, ἀκολούθησε ἡ εἰσαγωγικὴ ὁμιλία τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξηροποτάμου Ἁγίου Ὄρους, ἀρχιμανδρίτου Ἰωσὴφ, μὲ θέμα: *«Ἀπὸ τὴν παλαιὰ στὴ σύγχρονη εἰδωλολατρία. Ἡ λατρεία τῶν κτισμάτων πλάνη τοῦ Διαβόλου»*. Μὲ μία μοναδικὴ σὲ πνευματικὴ διεισδυτικότητα ἑρμηνεία τῆς Βιβλικῆς διηγήσεως τῆς πτώσεως, κατέδειξε τὸ εὖρος καὶ βάθος τοῦ γεγονότος τῆς εἰδωλολατρίας στὴν Ὀρθόδοξο θεώρησι, ἀναδεικνύοντας ἐμμέσως, διὰ τῶν ἐκλεπτυσμένων κριτηρίων τῆς Πατερικῆς Θεολογίας καὶ τῆς μοναστικῆς ἐμπειρίας, τὴν ἀξία τῆς τόσον διαβεβλημένης Παλαιᾶς Διαθήκης.

Σὲ ἕναν πρῶτο θεματολογικὸ ἄξονα τοῦ Συνεδρίου – μὲ ἀφορμὴ τὴν μομφὴ κατὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ὡς ἑβραιογενοῦς θρησκευτικῆς παραφυάδος - ἐξετάσθηκε ἡ θέσις τῆς

Παλαιᾶς Διαθήκης στὴν Ὀρθόδοξο Ἐκκλησία. Μὲ καθ' ὅλα τεκμηριωμένες ἐπιστημονικὲς εἰσηγήσεις, ὅπως αὐτὲς τῶν κ. Νικολάου Βασιλειάδου, θεολόγου (Α' Συνεδρία: «*Προέλαβε τὴν Καινὴν ἡ Παλαιὰ. Οὐ καινὰ τὰ καινὰ*»), κ. Νικολάου Μπρατσιώτου, εἰδικοῦ Παλαιοδιαθηκολόγου (Β' Συνεδρία: «*Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας*») κ.ἄ., ἀφ' ἑνὸς μὲν περιεγράφη τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀμφισβητήσεως τῆς Π.Δ. καὶ τὸ ρατσιστικὸν ὑπόβαθρον τῶν κατ'αὐτῆς αἰτιάσεων, ἀφ'ἑτέρου δὲ ἀπεδείχθη ἡ ἄρρηκτος σχέσις Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ὁ οἰκουμενικὸς (καὶ κατὰ συνέπειαν μὴ Ἰουδαιοκεντρικὸς) χαρακτήρας τῆς πρώτης, ἡ ἀναγκαιότης χριστοκεντρικῆς ἑρμηνείας της, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐθαίρετον τῆς ἀναχρονιστικῆς ἑρμηνείας μερικῶν ἐπίμαχων σημείων της.

Σὲ ἕνα δεύτερο ἄξονα τῆς θεματικῆς τοῦ Συνεδρίου, ἐξετάσθηκε τὸ σπουδαιότατο θέμα τῆς θέσεως τῆς ἀρχαίας θρησκείας στὴν ἱστορικὴ συνάντησι Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ. Ἀπὸ τὶς θαυμάσιες εἰσηγήσεις τῶν κ. Κώστα Γανωτῆ, Φιλολόγου (Β' Συνεδρία: «*Κριτικὴ ἀρχαίων στὴν εἰδωλολατρία*») καὶ π. Νικολάου Λουδοβίκου, Καθηγητοῦ Θεολογίας (Ε' Συνεδρία: «*Οἱ τάσεις ὑπερβάσεως τῆς εἰδωλολατρίας στὴν ἀρχαία φιλοσοφία καὶ οἱ σύγχρονες εἰδωλολατρίες*») διεφάνη περίτρανα ἡ ἀπαξίωσις τῆς εἰδωλολατρίας ὑπ'αὐτῶν ἤδη τῶν ἀρχαίων Φιλοσόφων, οἱ ὁποῖοι κοσμοῦν διαχρονικῶς τὴν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος. Γεγονὸς που προδιέθεσε τὸν ἑλληνικὸ λαὸ θετικῶς ἔναντι τοῦ νέου Εὐαγγελικοῦ μηνύματος, διαμορφώνοντας τοιουτοτρόπως τὶς προϋποθέσεις τῆς μετέπειτα μεταμορφώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέσα στὴν Ἐκκλησιαστικὴ πραγματικότητα. Δὲν παρελείφθη δὲ ἡ ἀναφορὰ καὶ στὶς ἐξαιρετέες περιπτώσεις προσώπων τοῦ παρελθόντος, ὅπως ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς καὶ ὁ Γεώργιος Πλήθων-Γεμιστός, που λειτούργησαν ὡς θιασῶτες τοῦ Παγανισμοῦ, ὑποστηρίζοντας τὴν δῆθεν ἀναγκαιότητα ἐπιστροφῆς «εἰς τὴν πάτριον θρησκείαν». Οἱ εἰσηγήσεις τῶν καθηγητῶν τοῦ Α.Π.Θ. κ. Δέσπως Λιάλιου (Δ' Συνεδρία: «*Στηλίτευση τοῦ Ἰουλιανοῦ ἀπὸ τοὺς Ἁγίους Γρηγόριο Θεολόγο καὶ Κύριλλο Ἀλεξανδρείας*») καὶ κ. Ἀθανασίου Καραθανάση (ΣΤ' Συνεδρία: «*Γεώργιος Γεμιστὸς-Πλήθων: Ἡ οὐτοπία ἑνὸς νέου Ἰουλιανοῦ*») διεσάφησαν τὸ οὐτοπικὸν τοῦ Νεοπαγανιστικοῦ ὁράματος μέσα στὴν νέα ἑλληνοχριστιανικὴ ἱστορικὴ συγκυρία. Ἡ πρώιμη συνάντησις Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ δημιούργησε μία διαλεκτικὴ σχέσι τῶν δύο μεγεθῶν, καρπὸς τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ὁ πλοῦτος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀπολογητικῆς Γραμματείας, στὴν ὁποία οἱ Πατέρες καὶ λοιποὶ ἐκκλησιαστικοὶ συγγραφεῖς, ὡς δεινοὶ γνῶστες τῆς Ἀρχαιοελληνικῆς Γραμματείας καὶ μοναδικοὶ μύστες τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Θεολογίας, ἐπέφεραν καίριο πλῆγμα στὴν Ἐθνικὴ Θρησκεία, ὅπως ἐναργῶς ἐτόνισαν οἱ Καθηγητὲς κ. Νικόλαος Τζιράκης (Β' Συνεδρία: «*Ἡ εἰδωλολατρία στὰ συγγράμματα τῶν Ἀπολογητῶν*») καὶ π. Θεόδωρος Ζήσης (Δ' Συνεδρία: «*Εἴδωλα καὶ εἰδωλολατρία στοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας*»). Θετικότατες ἦσαν καὶ οἱ ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν εἰσήγησι τοῦ π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (Δ' Συνεδρία: «*Ὁ μύθος γιὰ τὶς καταστροφὲς ἀρχαίων μνημείων ἀπὸ Χριστιανούς*»). Μὲ πληθώρα στοιχείων καὶ ἀνεπίδεκτη ἀντιρρήσεων ἐπιστημονικὴ ἐπιχειρηματολογία, ἀπέδειξε ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἑρμηνευτικὴ διαστροφὴ

τῶν ἱστορικῶν πηγῶν στὴν σύγχρονη ἀρχαιολατρικὴ βιβλιογραφία, ἀφ'ἑτέρου δὲ τὸ ἐνδεδειγμένο πλαίσιο κριτικῆς ἀξιολογήσεως τῶν περιπτώσεων καταστροφῆς ἐθνικῶν μνημείων ἀπὸ Χριστιανοὺς. Τὴν προπεριγραφεῖσα διαλεκτικὴ συνάντησι Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ, ἀκολούθησε ἡ ἐκλεκτικὴ ὑπὸ τοῦ δευτέρου πρόσληψις ὅλων τῶν θετικῶν στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, μὲ σταθερὸ κριτήριο τὴν πνευματικὴ συγκρότησι καὶ ἐκπαιδευτικὴ καλλιέργεια τῶν Χριστιανῶν μελῶν τῆς «Βυζαντινῆς» - ἢ ὀρθότερον Ρωμαίικης - αὐτοκρατορίας (Εἰσήγησις Γ' Συνεδρίας, τοῦ Ἐπίκουρου Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἀναστασίου Λώλου μὲ θέμα: «*Ὠφέλησε ἢ ἔβλαψε ὁ Χριστιανισμὸς τὸν Ἑλληνισμό;*») Ἡ ἐπιλεκτικὴ αὐτὴ ἀφομοίωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Ὀρθοδοξία διεμόρφωσε ἕνα μοναδικὸ στὴν παγκόσμιο ἱστορία πολιτισμικὸ μέγεθος, κορυφαία ἔκφρασι τοῦ ὁποίου ὑπῆρξε ἡ Βυζαντινὴ Παιδεία· τὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ὁποίας ἐξέθεσε μὲ ἀξιοσημείωτη ἐπιστημονικὴ πληρότητα ἡ Καθηγήτρια τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀγνὴ Βασιλικοπούλου (Γ' Συνεδρία: «*Ἡ ἑλληνικὴ παιδεία στὸ Βυζάντιο*»). Ἐνδεικτικὲς περιπτώσεις τῆς, μοναδικῆς σὲ ποιοτικὴ στάθμη, ἐναρμονίσεως θύραθεν καὶ ἐκκλησιαστικῆς γνώσεως ἀποτελοῦν ἡ Βυζαντινὴ Λεξικογραφία καθὼς καὶ ἡ μεταβυζαντινὴ γραμματειακὴ προσφορὰ τῶν Διδασκάλων τοῦ Γένους, ὅπως ἀνέλυσαν ἀντιστοίχως ὁ Ἐπίκουρος Καθηγητὴς τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Διονύσιος Καλαμάκης (Β' Συνεδρία: «*Ἡ θέση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης στὴ Βυζαντινὴ Φιλολογία. Ἡ περίπτωση τῆς Λεξικογραφίας*») καὶ ὁ Δρ. Θεολογίας ἀρχιμανδρίτης π. Δημήτριος Στρατῆς (Α' Συνεδρία: «*Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καὶ οἱ κλασσικοὶ συγγραφεῖς στὰ κείμενα τῶν διδασκάλων τοῦ Γένους*»).

Ἀναντιλλέκτως ὅμως, μεγίστης σπουδαιότητος ἦσαν οἱ εἰσηγήσεις τῶν Μοναχοῦ π. Ἀρσενίου Βλιαγκόφτη, Δρ. Θ. καὶ Πτ. Φ. (Γ' Συνεδρία: «*Νεοειδωλολατρία καὶ Νέα Ἐποχὴ*») καὶ Ἱερομονάχου Παλαμᾶ Προδρομηνοῦ (ΣΤ' Συνεδρία: «*Ἡ Νεοειδωλολατρία στὸ Διαδίκτυο*»). Οἱ ἐν λόγῳ δύο ἐρευνητὲς, μέσα ἀπὸ τὴν σφαιρικὴ καὶ εἰς βάθος γνῶσι τῆς δράσεως τῶν αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ὀργανώσεων σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, παρουσίασαν ἄγνωστα, συγκλονιστικὰ στοιχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη πέραν πάσης ἀμφιβολίας ὅτι τὸ κίνημα τῆς Νεοειδωλολατρίας ἀποτελεῖ μέρος ἑνὸς παγκοσμίου συγκρητιστικοῦ καὶ ἀποκρυφιστικοῦ θρησκευτικοῦ ρεύματος, ἐξωελλαδικῆς προελεύσεως καὶ ἀναφορᾶς, τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει καμία οὐσιαστικὴ σχέσι μὲ τὴν ἀρχαία θρησκεία, ἀλλ' ἁπλῶς υἱοθετεῖ κατ' ἐπίφασιν κάποια ἐξωτερικὰ στοιχεῖα της, μὲ σκοπὸ νὰ ἀγγίξη τὴν ἐθνικὴ εὐαισθησία τῶν κατὰ τόπους λαῶν, ἐπιτυγχάνοντας εὐκολότερα τὴν ἐδραίωσί του. Στὰ πλαίσια τοῦ διεθνοῦς αὐτοῦ σκηνικοῦ, ἐξετάσθηκε ὑπὸ τοῦ Συνταγματολόγου κ. Γεωργίου Κρίππα (Α' Συνεδρία: «*Νομικὴ ἀντιμετώπιση τῆς Νεοειδωλολατρίας*»), ἀπὸ νομικῆς – σὲ πανευρωπαϊκὸ καὶ ἑλλαδικὸ ἐπίπεδο - ἀπόψεως, ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὴν δρᾶσι τῆς Νεοειδωλολατρίας ἀλλὰ καὶ τὸ ποινικῶς κολάσιμον τῆς υἱοθετουμένης ὑπ'αὐτῆς ἀντιεκκλησιαστικῆς πολεμικῆς. Ἰδιαίτερη αἴσθησι προκάλεσαν καὶ οἱ εἰσηγήσεις τῶν κ. Ἰωάννου Κορναράκη, Ὁμοτίμου

Καθηγητοῦ Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν (ΣΤ' Συνεδρία: «*Ποιμαντικὴ θεώρηση τῆς Νεοειδωλολατρίας*») καὶ Μοναχοῦ Μωϋσέως Ἁγιορείτου (ΣΤ' Συνεδρία: «*Ψυχολογικὴ ἑρμηνεία τοῦ φαινομένου τῆς Νεοειδωλολατρίας*»). Μὲ διαφορετικὴ ὁ καθένας τους γλωσσικὴ ἔκφρασι, ἀλλὰ ἐξ' ἴσου θαυμαστὴ ψυχοδιαγνωστικὴ ἱκανότητα, περιέγραψαν τὴν τραγικὴ ἐνδοψυχικὴ σύγκρουσι, που βιώνουν οἱ ὑπέρμαχοι τοῦ Νεοπαγανισμοῦ, ἀπόρροια τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τὸ ἐκπλῆσσον ἀντιεκκλησιαστικό τους μένος.

Τὸν τελευταῖο θεματικὸ ἄξονα τοῦ Συνεδρίου ἀπασχόλησε ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων. Μὲ τὴν κατατοπιστικὴ εἰσήγησι τοῦ π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ (Ζ' Συνεδρία: «*Ἱστορικὰ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*») κατεδείχθη ἡ ἠθικὴ ἐκτροπὴ τοῦ θεσμοῦ ἤδη ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα, ὅπως φανερώνουν καὶ οἱ ἀπαξιωτικὲς κατ' αὐτοῦ ἐκφράσεις σπουδαίων Ἑλλήνων τῆς κλασσικῆς καὶ μετέπειτα ἐποχῆς. Ἡ συνήθως ἀποσιωπουμένη αὐτὴ παράμετρος θέτει σὲ ἄλλη βᾶσι ἀξιολογήσεως τὴν κατάργησι τῶν Ο.Α. ἀπὸ τὸν αὐτοκράτορα Μ. Θεοδόσιο, τὸ 394 μ.Χ., καθόσον ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἐνέργεια ἀπετέλεσε ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα καὶ ὄχι μιδαλλόδοξη ἔκφρασι θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ. Στὴν σύγχρονη δὲ πραγματικότητα ἡ πληθὺς τῶν ἠθικῶν προβλημάτων που συνοδεύουν τὴν διεξαγωγὴ τῶν Ο.Α., τόσον ἐξ' ἐπόψεως ἰατρικῆς (Εἰσήγησις Ζ' Συνεδρίας, τ. Ἀναπληρωτοῦ Καθηγητοῦ Ἰατρικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. κ. Μιχαὴλ Βρεττοῦ, μὲ θέμα: «*Ἡ ἰατρικὴ πλευρὰ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*»), ὅσον καὶ ἐξ' ἐπόψεως οἰκονομικῆς (Εἰσήγησις Ζ' Συνεδρίας, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Pensylvania καὶ τ. Πληρεξουσίου Ὑπουργοῦ, κ. Ἀνδρέου Ἀθηναίου, μὲ θέμα: «*Ἡ οἰκονομικὴ πλευρὰ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*») θέτουν ἕνα ὀξύτατο ποιμαντικὸ πρόβλημα, ὅσον ἀφορᾶ στὴν στᾶσι τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ συγκεκριμένου θεσμοῦ· πρόβλημα, τὸ ὁποῖον διεζωγράφισε μὲ ἐνάργεια ἡ εἰσήγησις τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Στρατηγοπούλου (Ζ' Συνεδρία: «*Ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων*»). Πράγματι, σὲ ἕνα ἀθλητικὸ γεγονός, ὅπου ὁ πρωταθλητισμὸς, μὲ τὰ συνεπαγόμενα προκλητικὰ οἰκονομικὰ ὀφέλη, καταργεῖ τὸ ἰδεῶδες τοῦ Ἀθλητισμοῦ ὡς ἀνιδιοτελοῦς εὐγενοῦς ἅμιλλας· ὅπου ἡ ἀγωνία τοῦ ἀθλητοῦ νὰ ὑπερβῆ τὰ ὅρια τῶν δυνατοτήτων του τὸν ἐγκλωβίζει σὲ μία διαδικασία μακροπρόθεσμης ψυχοσωματικῆς καταρρακώσεως· ὅπου ὁ πολιτισμικὸς παράγοντας γίνεται τὸ ἐπίχρισμα γιὰ τὴν συγκάλυψι τεραστίων οἰκονομικῶν συμφερόντων· ὅπου οἱ ἀρχαιοελληνικὲς καταβολὲς καὶ ἀναγωγὲς λειτουργοῦν ὡς ἐφαλτήριο νεοπαγανιστικῆς συνθηματολογίας, γεννᾶται εὐλόγως τὸ ἐρώτημα περὶ τοῦ ρόλου τῆς Ἐκκλησίας σὲ αὐτὴν. Σὲ ἕναν ἀνεπίδεκτο – προφανῶς - ἠθικῆς μεταμορφώσεως ἀθλητικὸ θεσμὸ, μήπως ἡ ἰδέα ποιμαντικῆς παρεμβάσεως φαντάζει οὐτοπικὴ; Μήπως ἡ σιωπηρὰ ἀποστασιοποίησις ἀπὸ τὰ τεκταινόμενα λειτουργεῖ αὐτομάτως ὡς μαρτυρία ὑπάρξεως ἠθικοῦ διεξόδου; Μήπως ἡ ἐπισήμως συνιστωμένη ἀρωγὴ στὸν Ἐθελοντισμὸ ἀποβεῖ ἐν τέλει ἡ «κερκόπορτα» τῆς πνευματικῆς ἀλώσεως τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας; Τὰ ἀνωτέρω, τεθέντα ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου, ἐρωτήματα ἀναμόχλευσαν ἀναμφιβόλως ἔντονους προβληματισμούς...

Καταληκτικῶς πρέπει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι τὴν πρώτη ἡμέρα τοῦ Συνεδρίου «σημάδεψε» ἡ ἀνεπιτυχὴς, πλὴν μεθοδευμένη προσπάθεια προκλήσεως ἐπεισοδίων ἀπὸ μικρὴ μερίδα ἀντιφρονούντων Νεοειδωλολατρῶν, μὲ σκοπὸ ἀρχικῶς μὲν τὴν διάλυσι τοῦ Συνεδρίου, ἐν συνεχείᾳ δὲ τὴν τηλεοπτικὴ προπαγανδιστικὴ ἐκμετάλλευσι τοῦ καλοπροαιρέτου μέν, πλὴν «οὐ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου» ὁρισμένων ἐκ τῶν παρόντων Ὀρθοδόξων. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ ὑποδηλώνει τὸν φόβο τῶν Νεοπαγανιστῶν ἀφ' ἑνὸς, ἀπέναντι στὸν συγκροτημένο ἐπιστημονικὸ ἀντίλογο, καὶ ἀφ' ἑτέρου, τὸν ὑποκρυπτόμενο στὴν ὑποτιθέμενη Ἑλληνοκεντρικὴ ταυτότητά τους, ἀποκρουστικὸ ἰδεολογικὸ ὁλοκληρωτισμό.

Οἱ τελικὲς κρίσεις ἐπαφίενται στὸ αἰσθητήριον τοῦ ἀναγνώστου...